

BREVIARIS

L'assassinat
entès com una
de les belles arts

Thomas De Quincey

PUV

BREVIARIS
XIV

L'assassinat
entès com una
de les belles arts

Thomas De Quincey

Traducció i introducció
d'Albert Mestres

PUV

Títol original: *On murder considered as one of the fine arts* (1827, 1839, 1854)

© de la traducció: Albert Mestres

© d'aquesta edició: Publicacions Universitat de València

Gener 2008

Publicacions de la Universitat de València

Arts Gràfiques, 13 - 46010 València

Disseny de la col·lecció: Enric Solbes

Realización de ePub: produccioneditorial.com

ISBN: xxx-xx-xxx-xxxx-x

Introducció

Thomas De Quincey: la raó de l'art

Devem a Charles Baudelaire alguns dels descobriments literaris més influents en la literatura del segle XX, inseparables de les formes de pensament que havien de predominar en aquest segle. Edgar Allan Poe, que Baudelaire va traduir al francès, n'és el cas més conegut. De Quincey, un epígon de la primera fornada wordorsthiana i coleridgiana del romanticisme anglès amb «gust per les rareses», però que va publicar la seva obra durant el regnat de la segona generació dels Byron, Shelley, Keats, no passa de ser des del punt de vista de la literatura anglesa un extravagant escriptor de segona fila, mestre de la retòrica, l'obra del qual oscil·la entre la ficció, l'assaig i el periodisme. En canvi, és un escriptor molt significatiu dins la literatura i el pensament europeus sobretot de la segona meitat del segle XX, que ja va ser traduït per Alfred de Musset el 1828 i per Baudelaire el 1860. Per què? De Quincey, al costat de tics propis de la seva època que el temps no ha perdonat, tenia trets d'extrema modernitat, només visibles des de la perspectiva postmoderna. D'una banda, les temàtiques de la seva obra se situen sempre als marges del que podríem considerar la centralitat social i moral de la seva època: la història d'una monja espanyola que es va convertir en guerrillera a l'Amèrica Central, les sèries d'assassinats de principis del segle XIX de Williams i M'Kean i la seva consideració estètica, les experiències de l'opiòman, la pau perpètua kantiana (en *Sobre la guerra*, on esmenta el Consolat de Mar i anticipa l'ONU). En segon lloc, l'ús magistral que fa de la retòrica en el sentit més pur de la paraula posa en evidència un dels punts clau del

pensament occidental de la fi del segle XX: el llenguatge és incapaç de formular la veritat; construeix ell mateix la realitat, tantes realitats com expressions lingüístiques de la realitat. Això, que ha portat en un cul-de-sac el programa il·lustrat, que ha quedat reduït a la mera retòrica d'uns interessos de poder concrets, De Quincey va ser dels primers a comprendre-ho i expressar-ho, com n'és exemple paradigmàtic *L'assassinat entès com una de les belles arts* que presentem. Finalment, De Quincey, que va introduir en l'anglès el concepte d'«estètic» en el sentit de pensat amb l'objectiu de provocar gaudi estètic, proclama la independència de l'art de tota constricció moral i realista, el que més endavant es formularia com «l'art per l'art» i que significa que aquesta no està subjecta a altres lleis que les seves pròpies. *L'assassinat* és també una exposició radical d'aquest concepte, tenyida d'ironia i grotesca a la primera part i portada a les últimes conseqüències a la segona.

Thomas De Quincey (1785-1859) era de classe mitjana empobrida a causa de la mort prematura del pare. Personatge de gran intel·ligència, això li va valer per ser enviat a la Manchester Grammar School, on tres anys d'estudi li permetrien accedir a Oxford. Tanmateix, sota l'impacte de les *Lyrical Ballads* de Wordsworth, va fugir-ne i va passar uns mesos errant per Gal·les del Nord i Londres. El 1803 va anar finalment a Oxford, malgrat l'escassetat de recursos familiars, on va estudiar llatí i grec, però sobretot la nova filosofia alemanya i literatura anglesa. El 1808, acabats els estudis, va visitar Wordsworth, amb qui mantenia correspondència des de feia anys, i va viure uns quants mesos a casa seva, on es va quedar a viure quan la família Wordsworth en va marxar. Sembla que va ser el 1813, arran de la mort de Kate Wordsworth, de tres anys, que De Quincey, que ja havia perdut una germana molt estimada a la infantesa, va patir un atac de tristesa i, malalt, va començar a prendre dosis

considerables de làudanum, que va ser durant anys la seva addicció.

Durant els primers trenta-cinc anys de la seva vida no va escriure res i es va limitar a viure els ambients literaris i buscar vivències fortes. De l'addicció opiàcia van sortir les *Confessions d'un menjador d'opi* el 1821, un dels textos més coneguts de De Quincey, on narra l'experiència addictiva, que Baudelaire no solament va traduir sinó que va prendre com a model per als seus *Paradisos artificials*. Durant els següents trenta-set anys va reduir aquella experiència vital a l'escriptura, consumit pels deutes, gràcies a l'acumulació de vivències durant la primera part. Un gruix important d'aquesta obra el constitueixen els assajos crítics sobre literatura anglesa que, cosa altament original a l'època, se centren en autors i obres concrets (Shakespeare, Pope, Wordsworth) però que sovint desemboquen, a la manera de Coleridge, en àmplies generalitzacions filosòfiques. Malgrat el temps passat, alguns d'aquests escrits, el més conegut dels quals és *Sobre el truc a la porta a Macbeth* (1823), mantenen l'interès. En canvi, els articles d'assaig periodístic que el van mantenir econòmicament, malgrat l'amplitud de mires i de temes (literatura i filosofia grega, història de Roma, literatura i filosofia ale-

manya, literatura contemporània, política i economia, fins i tot matemàtiques), han quedat com a peces d'època totalment superades.

En el que sí que va ser un mestre De Quincey, i la seva fina ironia hi va trobar un camp d'expansió inexhaurible, és en el que en podríem dir l'*assaig ficció*. Aquí la ficció posa la seva llibertat il·limitada al servei del qüestionament i la formulació del pensament, en una exploració constant dels límits. En aquest sac hi podríem posar, al costat de les *Confessions* i *L'assassinat, Suspiria de profundis* (1840), *La monja militar espanyola* (1847) o *Sobre la guerra*.